

AVALDAMISKEELD kuni: 29. september 2023 kl 6.00 (Kesk-Euroopa aeg)

Ukrainast põgenenud lapsed kogeavad ELis õigustega seotud probleeme

Venemaa Ukraina-vastane agressioon vallandas tohutu põgenikevoo; ELis ajutist kaitset saanud 4 miljonist ümberasunust on 1,3 miljonit lapsed. Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti (FRA) viimases Ukraina-teemalises bülletäänis uuritakse sõjast tulenevat põhiõigustega seotud mõju neile lastele, praktilisi probleeme ja laste parimaid huve arvestavaid edasisi samme. Selles kirjeldatakse konkreetseid juhtumeid, mil laste vajadusi ei rahuldata ja nende õigusi ei austata, kaitsta ega järgita täielikult.

FRA kolmandas bülletäänis „[Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu](#)“ uuritakse, kuidas kõige paremini kaitsta Ukraina sõja eest põgenenud ja nüüd ELis elavate laste põhiõigusi. Samuti kirjeldatakse selles meetmeid, mida mõni riik on võtnud.

Lisaks tuuakse esile erinevad murettekitavad valdkonnad, nt laste jälgimine, juurdepääs haridusele ja vaimse tervise kaitsele, samuti Ukraina lastekaitseasutustest evakueeritud laste olukord.

[ELi ajutise kaitse direktiiv](#) annab kõigile Ukrainast ELi saabunutele õiguse siia elama asuda ja integreeruda. See sisaldab erisätteid laste kaitseks, näiteks saatjata lastele meditsiinilise või muu vajaliku abi osutamine või õigus saada haridust kohalike lastega samadel tingimustel.

Laste paremaks kaitseks tuuakse bülletäänis esile põhivaldkonnad, milles tuleb meetmeid võtta:

- **Edasise hariduskao vältimine** – sõda on häirinud paljude laste haridusteed ja nad võivad teistest veel rohkem maha jääda. Lisaks on paljudel koolidel raske Ukrainast saabunud õpilasi vastu võtta. Intensiivsete keeletundidega püütakse aidata integreerumist kohalikes koolides.
- **Tervishoiu ja nõustamise pakkumine** – paljud lapsed on sõja tõttu traumeeritud. Neile pakutakse tervishoiu ja sotsiaalhoolekande teenuseid, ent kättesaadavad teenused erinevad, eelkõige liikmesriikides, kus riiklikud süsteemid olid juba raskustes. Keelebarjäär ja vaimse tervise toe puudumine muudavad olukorra veel keerulisemaks.
- **Saatjata ja vanematest lahutatud laste kaitsmine** – mõned liikmesriigid moodustasid eksperdirühmad, et paremini toetada Ukrainast pärit saatjata lapsi. Ukraina saatkonnad toetasid Ukraina eestkostedokumentide tunnustamist. Siiski püsivad [varasemad probleemid varjupaika taotlevatele saatjata lastele seadusliku eestkoste](#) võimaldamisel.
- **Laste deinstitutionaliseerimise edendamine** – Ukraina lastekaitseasutustest evakueeritud lapsed majutati sageli suurtes või ebasobivates ruumides. EL peaks jätkama laste kogukonnapõhise ja individuaalse hoolduse edendamist. Lastekaitseasutused peaksid aitama neid lapsi kaitsta.

- **Puuetega laste toetamine** – probleemid seoses Ukrainast saabunud puuetega inimeste dokumentide vastuvõtmisega piirasid puuetega lastele antavat toetust. Mõned liikmesriigid koostasid sihipärased toetusprogrammid. Liikmesriigid peavad pöörama erilist tähelepanu juurdepääsetavuse, kaasamise ja lisatoetuse erivajaduste rahuldamisele.
- **Laste registreerimine** – mõnes liikmesriigis puuduvad põhjalikud andmed, kui palju on neis riikides Ukrainast pärit lapsi. Ka laste registreerimisel kasutavad ametiasutused erinevaid lähenemisviise. See takistab tõhusa ja sihipärase toetuse kehtestamist.

Et arutelud Ukraina tuleviku üle jätkuvad, peaksid EL ja liikmesriigid pöörama erilist tähelepanu laste vajadustele ja nende parimatele huvidele, et kaitsta nende põhiõigusi ja heaolu.

FRA direktor Michael O’Flaherty märkis:

„Paljud neist lastest elavad pidevas ebakindluses. Oma lühikese elu jooksul on nad kogenud ülemaailmset pandeemiat, vägivaldset sissetungi oma riiki ja suundumist uude riiki. Nad on olnud pereliikmetest lahus, on pidanud õppima uut keelt, mõistma uut kultuuri ja leidma uusi sõpru, teadmata, kui kaua see ajutine peatükk kestab. Edasine tee peab tuginema kehtivale ELi ja rahvusvahelisele õigusele, mis on meile kõigile siduv.“

Lisateabe saamiseks võtke ühendust aadressil media@fra.europa.eu /Tel: +43 1 580 30 653